

snuiven meer uit de mode geraakte en de sigaar ook in minder welgestelde kringen meer en meer burgerrecht verkreeg, legde hij zich met meer ijver op de sigarenfabricage toe en allengs werd hoofdzaak, wat bij de stichting der zaak slechts als bijzaak werd beschouwd.

Na het overlijden van den stichter der firma, in 1896, kreeg zijn zoon, de heer F. J. G. M. van Gardinge, de leiding der zaken in handen. Het was geen lichte taak, die den negentienjarigen jongeling op de schouders werd gelegd. Toen de kantonrechter den jongen fabrikant de akte van handlichting verleende, maakte hij de opmerking dat het hem gedurende zijn loopbaan nog niet was voorgekomen, dat iemand op zoo jeugdigen leeftijd reeds voor zoo een zwaren arbeid werd geplaatst. Maar de zoon bleek den vader in elk opzicht waardig. Reeds in 1898 — dus twee jaren nadat de leiding der zaken aan den tegenwoordigen firmant was toevertrouwd — moest de fabriek worden vergroot. Doch weldra was ook het nieuwe gebouwencomplex niet voldoende voor de eischen, verbonden aan den steeds stijgenden omzet van de firma Van Gardinge. Bij de groote fabriek te Eindhoven moesten, in 1907, kleinere fabrieken opgericht worden te Hoogeloon en te Reusel. Maar dat men dit „kleinere” niet al te letterlijk moet opvatten, doch eerder in verhouding tot de hoofd-inrichting te Eindhoven, is voldoende bewezen als wij mededeelen dat de fabriek te Reusel een uitgestrektheid beslaat van 500 M². De fabrieksgebouwen te Eindhoven zelf beslaan niet minder dan 5200 M²., terwijl voor uitbreiding nog 12000 M². beschikbaar is.

In de fabrieken dezer firma zijn 550 personen werkzaam, waarvan 350 sigarenmakers en 200 arbeiders voor andere doeleinden, onder toezicht van 10 meesterknechts. Op de kantoren is een uitgebreid personeel voortdurend met de omvangrijke administratie en correspondentie bezig, terwijl een aantal reizigers er voor zorgt, dat de geurige producten dezer fabrieken hun weg vinden over het geheele land. Niet minder dan 1000 sigarenwinkels betrekken hun artikelen van Van Gardinge & Co. te Eindhoven, in de overtuiging dat zij hun cliëntelee moeilijk betere waar

TABAKSMAGAZIJN. 1.

(foto van Beurden, Eindhoven)

voor hun geld kunnen aanbieden. De talrijke bekroningen, welke de sigaren van Van Gardinge op de voornaamste tentoonstellingen in binnen- en buitenland verwierven (wij vermelden slechts de hoogste onderscheidingen, n.l. Amsterdam 1866, Brussel 1880, Londen 1907, Weenen en 's-Gravenhage 1908, terwijl de heer Van Gardinge als

lid van de Jury optrad bij de tentoonstellingen te 's-Gravenhage 1908, Brussel 1910 en in het vorige jaar bij de groote werelttentoonstelling te Gent) leggen de getuigenis af, dat ook onpartijdige vakmannen hun kwaliteiten weten te waardeeren.

Voortdurend is de energieke leider van dit grootbedrijf bezig met plannen om de grenzen van het omzetgebied uit te breiden. En met vrucht! Was oorspronkelijk bij de fabricage der artikelen hoofdzakelijk het oog gevestigd op het binnenland, thans legt de firma zich meer en meer op den exporthandel toe. Vooral naar onze koloniën.

Met zorg wordt Nederlandsch-Indië, om den geijkten term te gebruiken „bewerkt”. Dank zij een doeltreffende reclame, maar vooral dank zij de uitnemende hoedanigheden van het product, worden er aan den Evenaar steeds meer van Van Gardinge's bekende merken gerookt.

Wie de fabriek — van welks interieur wij hier enkele kiekjes geven — bezoekt, wordt, behalve door den overweldigenden omvang van het bedrijf (er worden wekelijks 700.000, zegge zevenmaal honderdduizend sigaren, *alle handwerk*, geproduceerd, terwijl een voorraad van 4000 pakken tabak ligt opgeslagen!) vooral getroffen door de maatregelen, welke genomen zijn met het oog op de gezondheid der arbeiders. Alle lokalen zijn uitstekend verlicht en geventileerd, aan de strengste eischen der hygiëne wordt voldaan en, waar in den laatsten tijd de vrije Zaterdagmiddag is ingevoerd, is het begrijpelijk dat onder het legertje werklieden van Van Gardinge onafgebroken een voorbeeldige geest heerscht.

In elk opzicht mag de fabriek van Van Gardinge te Eindhoven beschouwd worden als een modelinrichting, evenals haar sigaren modelmerken mogen heeten.

Opmerking verdient, dat deze fabriek, niettegenstaande de moeilijke tijden in de financieele- en handelwereld een der weinige fabrieken is, die thans met méér dan volle kracht doorwerkt, terwijl ons nog ter oore kwam, dat onlangs zelfs nog 58 arbeiders werden aangenomen.

PRIVÉ KANTOOR.

BINNENGOEDSDROGERIJ.

(foto van Beurden, Eindhoven)